

Asia: VN/27438/2023

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitysluonnos EU:n datasäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitysluonnos EU:n datasäädöksen täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

TTVK kiittää mahdollisuudesta lausua ja pyytää kunnioittavasti, että hallituksen esityksen jatkovalmistelussa huomioitaisiin seuraava:

Datasäädöksen suhde tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettuun lainsäädäntöön

Datasäädöksen 1 artiklan 8 kohdan mukaan ”tällä asetuksella ei rajoiteta sellaisten unionin tai kansallisten säädösten soveltamista, joissa säädetään teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisesta, mukaan lukien direktiivi 2001/29/EY, direktiivi 2004/48/EY ja direktiivi (EU) 2019/790.” Pyydämme lisäämään tämän tärkeän rajauksen hallituksen esitysluonnoksen kappaleeseen 3.5 aineettomien oikeuksien suhteesta datasäädökseen. Kyseisessä kappaleessa ei nyt luonnosvaiheessa mainita tekijänoikeutta lainkaan.

Datasäädöksen suhde yleiseen tietosuoja-asetukseen ja sähköisen viestinnän tietosuojaan

Esitysluonnoksen 3.1.2 kappaleen mukaan tietosuoja-asetusta sovelletaan täysimääräisesti datasäädöksen rinnalla. Datasäädöksen alaan kuuluvaan dataan lukeutuvia henkilötietoja käsitellään lähtökohtaisesti sekä datasäädöksen että tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Asetusten säännösten ollessa keskenään ristiriidassa sovelletaan datasäädöksen 1 artiklan 5 kohdan mukaan tietosuoja-

asetuksen säännöksiä. Tämä ei tietenkään koske 1 artiklan 8 kohdan mukaisia tilanteita, joita datasäädös – eli ei myöskään sen 1 artiklan 5 kohta – ei saa rajoittaa.

Esitysluonnoksen 3.1.3 kappaleessa esitetään, että 1(5) artiklassa oleva tulkinta tietosuojan ensisijaisuudesta datasäädökseen nähden ulotetaan kattamaan myös sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (SVPL) säännöksiä siltä osin, kun niillä täytäntöönpannaan sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi, ja erityisesti sen 205 § (palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö) sekä 17 luvun säännökset (sähköisen viestin, välitystietojen ja rikoksia koskevien tietojen käsittely). Nämä ovat juuri niitä pykälä, jotka mahdollistavat (tai estävät) teleyrityksille ja muille välittäjille tietojen käsittelyn ja luovutuksen. Ne ovat siis tekijänoikeuden täytäntöönpanon näkökulmasta ratkaisevassa asemassa. On tärkeää muistaa, ettei datasäädöksestä johdettu tulkinta saa rajoittaa tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettujen säädösten soveltamista (datasäädöksen 1(8) artikla). Datasäädöksen 1 artiklan 5 kohdassa mainittu tietosuojan ensisijaisuus intressien ristiriitatilanteissa ei siis koske tilanteita, joissa tietoja käsitellään ja luovutetaan tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettujen säädösten perusteella. Eri perusoikeusintressien ristiriita ja tasapaino on arvioitu jo infosoc, ipred ja dsm-direktiivejä säädettyäessä, eikä EU-lainsäätäjällä ole muuttanut niitä GDPR:llä.

Mikäli datasäädöksen 1(5) artiklan tulkinta tietosuojan ensisijaisuudesta ulotetaan SVPL:n tai muiden säädösten alueelle, on olennaista tässä yhteydessä mainita, ettei se rajoita tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettujen säädösten soveltamista. Tämä on välttämätöntä väärinkäsitysten ehkäisemiseksi ja IP-oikeudenhaltijoiden tiedonsaantioikeuden turvaamiseksi.

Päällekkäinen sääntely huomioitava

Vaikka teleliiketoiminta on rajattu datasäädöksen ulkopuolelle, on FiCominkin lausunnon mukaan mahdollista, että teleyritykset voisivat tulevaisuudessa tarjota datasäädöksen piiriin kuuluvia palveluita osana operaattoriliiketoimintaa ja -palveluita. Tällöin niihin kohdistuu sääntelyä sekä datasäädöksen että sähköisen viestinnän palveluista annetun lain perusteella. Toisaalta taas tekijänoikeuden suojaksi annetuista direktiiveistä, NIS2-direktiivin whois-tietojen luovutusta koskevat säännökset mukaan lukien, kohdistuu niihin ja muihin välittäjiin nyt jo velvoitteita. Näiden velvoitteiden noudattaminen edellyttää niiltä tietojen käsittelyä ja luovuttamista. On tärkeää, että sekä datasäädöksen nojalla annettavaan lainsäädäntöön että jo olemassa olevaan lainsäädäntöön, kuten SVPL, lisätään maininta, että tietoja saa käsitellä ja luovuttaa tekijän- ja teollisoikeuksien suojaksi annettujen säädösten tarkoittamissa tilanteissa.

Erityisesti vielä eduskunnan käsittelyssä olevan NIS2-direktiivin toimeenpanosta aiheutuvien velvoitteiden täyttämiseksi on lainsäätäjän varmistettava, että välittäjien on mahdollista käsitellä ja luovuttaa whois- ja muita tietoja, mitä NIS2-direktiivissä tarkoitetaan, myös tekijän- ja teollisoikeuden suojaksi annettujen säädösten perusteella (käytännössä oikeudenloukkauksen perusteella). Vähintään lainsäätäjän velvollisuus on varmistaa, ettei SVPL tai muu välittäjiä koskeva

säädös muodosta estettä noudattaa NIS2-direktiivistä niille pian tulevia velvoitteita. Luontevinta ja kustannustehokkainta olisi tehdä tarvittavat lisäykset ja muutokset lakiin nyt datasäädöksen toimeenpanon yhteydessä.

Tarvittavia muutoksia pohtiessa on hyvä huomioida myös komission 19.3.2024 antamat suositukset C(2024)1739 väärennösten torjumiseksi ja teollis- ja tekijänoikeuksien valvonnan tehostamiseksi. Myös Euroopan unionin tuomioistuin on antanut ratkaisuja oikeudenhaltijoiden tiedonsaantioikeudesta, kts. esimerkiksi 27.4.2023 annettu tuomio C-628/21, Castorama Polska ja Knor, ja erityisesti kohdat 40–47.

Annamme mielellämme lisätietoa tekijänoikeuden täytäntöönpanon vallitsevasta tilanteesta ja NIS2-direktiivin mukaisesta whois-tietojen saatavuudesta esitysluonnoksen jatkovalmistelua varten.

Pihkala Jaana
TTVK ry